

Këshilli i Sigurimit

Shpërndarja: E përgjithshme
4 tetor 2019

Origjinali: Anglisht

Misioni i Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë

Raport i Sekretarit të Përgjithshëm

I. Hyrje dhe prioritetet e Misionit

1. Ky raport parashtrohet në pajtim me Rezolutën 1244 (1999) të Këshillit të Sigurimit, përmes së cilës Këshilli themeloi Misionin e Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë (UNMIK), dhe kërkoi nga unë që të raportoj sipas intervaleve të rregullta për zbatimin e mandatit të tij. Në raport paraqiten aktivitetet e UNMIK-ut dhe zhvillimet lidhur me to, duke filluar nga data 16 maj deri më 15 shtator 2019.

2. Prioritetet e Misionit mbesin avancimi i sigurisë, stabilitetit dhe i respektimit të të drejtave të njeriut në Kosovë dhe në regjion. Në çuarjen përpara të objektivave të tij, UNMIK-u vazhdon angazhimin konstruktiv me Prishtinën dhe Beogradin, me të gjitha komunitetet në Kosovë, si dhe me palët regjionale e ndërkombëtare. Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë (OSBE) dhe Forca e Kosovës (KFOR) vazhdojnë të luajnë rolet e tyre brenda kornizës së Rezolutës 1244 (1999) të Këshillit të Sigurimit. Misioni i Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit në Kosovë (EULEX) vazhdon praninë e tij në Kosovë në përputhje me deklaratën e kryetarit të Këshillit të Sigurimit, të datës 26 nëntor 2008 (S/PRST/2008/44) dhe me raportin tim të datës 24 nëntor 2008 (S/2008/692). Agjencitë, fondet dhe programet e Kombeve të Bashkuara bashkëpunojnë ngushtë me Misionin.

II. Zhvillimet kryesore politike dhe të sigurisë

3. Kjo periudhë raportuese është shënuar me dorëheqjen e kryeministrit të Kosovës, Ramush Haradinaj, më 19 korrik. Arsyeya kryesore për dorëheqje që kryeministri e ceku ishte ftesa për intervistë që ia kishin dërguar Dhomat e Specializuara dhe Zyra e Prokurorit të Specializuar, dhe sqaroi se do të vazhdonte kryerjen e funksioneve të tij deri në krijimin e qeverisë së re. Më 5 gusht, në përgjigje të kërkesës së kryetarit të Kosovës, Hashim Thaçi, për propozimin e kandidatit të ri për kryeministër, kryetari i Kuvendit të Kosovës deklaroi se koalicioni qeverisës i përbërë nga Partia Demokratike e Kosovës, Aleanca për Ardhmërinë e Kosovës, Nisma Socialdemokrate e Kosovës, Aleanca Kosova e Re dhe nga Lista Serbe nuk do

të vazhdonte me një kryeministër të ri. Kjo u pasua me shpërbërjen e Kuvendit më datën 22 gusht dhe me shpalljen nga kryetari i Kosovës të zgjedhjeve të parakohshme parlamentare për datën 6 tetor.

4. Më 10 shtator, Komisioni Qendror Zgjedhor certifikoi 25 subjekte politike (20 parti politike, duke përfshirë tri që përfaqësojnë serbët e Kosovës; 4 koalicione parazgjedhore, duke përfshirë një që përfaqëson serbët e Kosovës; dhe 1 kandidat të pavarur) për pjesëmarrje në zgjedhjet parlamentare. Deri më sot, kanë shpallur kandidatët e tyre për kryeministër partitë politike dhe koalicionet e regjistruara si në vijim: Albin Kurti për Lëvizjen Vetëvendosje, Vjosa Osmani për Lidhjen Demokratike të Kosovës, Kadri Veseli për Partinë Demokratike të Kosovës, Ramush Haradinaj për koalicionin mes Aleancës për Ardhmërinë e Kosovës dhe Partisë Socialdemokrate të Kosovës dhe Fatmir Limaj për koalicionin mes Nismës Socialdemokrate të Kosovës dhe Aleancës Kosova e Re. Listat zgjedhore të të gjitha subjekteve të certifikuar politike gjithashtu përmbushen 30 përqindëshin e kërkuar të përfaqësimit të femrave ashtu siç parashihet në Ligjin për zgjedhjet e përgjithshme. Më 9 shtator, Komisioni Qendror Zgjedhor nxori një udhëzim se vetëm dokumentet e identifikimit të lëshuara nga institucionet e Kosovës do të pranoheshin për votime. Lista Serbe e kundërshtoi këtë udhëzim, duke thënë se paraqet shkelje të Ligjit për zgjedhje të përgjithshme dhe parashtrori një ankesë në Panelin zgjedhor për ankesa dhe parashtrësia. Paneli e mbështeti udhëzimin, ku më pas Lista Serbe ia dërgoi një ankesë Gjykatës Supreme. Në kohën e hartimit të këtij raporti Gjykata Supreme nuk kishte nxjerrë ndonjë vendim.

5. Pas dorëheqjes së kryeministrit, palët ndërkombëtare theksuan rëndësinë e rifillimit të dialogut me Beogradin sapo të formohet qeveria e re. Megjithatë, tensionet e vazhdueshme mes Beogradit dhe Prishtinës kanë vazhduar të rrezikojnë perspektivën e rifillimit të dialogut, njëkohësisht duke ringjallur shqetësimet rreth stabilitetit të përgjithshëm të gjendjes në terren. Përderisa Beogradi dhe Prishtina kanë mbetur të palëkundura në qëndrimet e tyre lidhur me kushtet e rifillimit të dialogut, u ngritë edhe një polemikë tjetër lidhur me raportimin për moslejimin e hyrjes në Kosovë të qytetarëve me pasaporta serbe nga Policia e Kosovës, gjë që çoi në protesta të Beogradit.

6. Më 13 gusht, qeveritë e Francës, Gjermanisë, Italisë, Mbretërisë së Bashkuar të Britanisë së Madhe dhe Irlandës Veriore dhe të Shteteve të Bashkuara të Amerikës lëshuan një deklaratë të përbashkët duke u bërë thirrje Prishtinës dhe Beogradit të shmangin veprimet që pengojnë rifillimin e dialogut. Ato u bënë presion autoriteteve të Prishtinës të pezullojnë tarifën 100 për qind të mallrave nga Serbia dhe Bosnja dhe Hercegovina, e cila ka mbetur në fuqi që nga nëntori i vitit 2018, dhe autoriteteve të Beogradit të ndalin "fushatën e anulimit të njohjeve të Kosovës". Në një deklaratë tjetër të përbashkët, të lëshuar në Prishtinë më 30 gusht, ata theksuan nevojën për tu ngritur mbi retorikën populiste dhe nacionaliste, duke nënvizuar se qeverisë së ardhshme do t'i duhet fleksibilitet për të negociuar dhe aftësi për të artikuluar një vizion pozitiv të marrëdhënies së saj të ardhshme me Beogradin.

7. Ndërkohë, më 27 qershor, Gjykata Kushtetuese e Kosovës shpalli antikushtetues mandatin dhe kompetencat e ekipit negociator të Prishtinës për dialogun me Beogradin, i cili ishte krijuar në dhjetor 2018. Kjo u pasua nga dorëheqja e bashkëkryetarëve dhe anëtarëve të ekipi. Gjykata konkludoi se "përfaqësimi i politikës së jashtme është përgjegjësi e institucioneve kushtetuese", dhe se kompetencat për të arritur një marrëveshje ndërkombëtare nuk mund të transferohen nga institucionet kushtetuese në "mekanizma speciale", siç është ekipi negociator. Përderisa qëndrimi negociues i Prishtinës mbetet të përcaktohet nga qeveria e re kur e njëjta të formohet, partitë politike në Prishtinë, në pozicionimin e tyre për zgjedhje, mbrojtën respektimin e tarifës së importit 100 për qind, me disa që propozojnë një politikë "edhe më të fuqishme të reciprocitetit" drejt Beogradit, përfshirë në fushën e

tregtisë. Si përgjigje, Presidenti i Serbisë, Aleksandar Vuçiq, shprehu dyshimin se dialogu mund të rifillojë së shpejti dhe përsëriti qëndrimin e Beogradit se nuk do të kthehej në tryezën e bisedimeve derisa Prishtina të heqë tarifën

8. Pas njoftimit për ardhjen e udhëheqjes së re të institucioneve të Bashkimit Evropian në korrik të vitit 2019, liderët politikë në Prishtinë përsëritën angazhimin e tyre për perspektivën evropiane të Kosovës. Kryeministri shfrytëzoi rastin për të përsëritur qëndrimin e tij se dialogu me Beogradin duhet të rezultojë në një marrëveshje për njohjen e ndërsjellë "brenda kufijve ekzistues". Ndërsa mori pjesë në Samitin e Ballkanit Perëndimor në kuadër të Procesit të Berlinit, i mbajtur nga 3 deri në 5 korrik në Poznanj të Polonisë, kryeministri theksoi kompleksitetin e marrëdhënieve tregtare me Beogradin, duke argumentuar se ato nuk mund të adresohen ndaras prej dialogut të mbështetur nga Bashkimi Evropian. Si reagim, kryeministrja e Serbisë, Ana Brnabiq, vuri në dyshim gatishmërinë e Kosovës për të vazhduar dialogun dhe theksoi se rezultati i procesit të dialogut nuk mund të paracaktohet

9. Para shpërbërjes së tij më 22 gusht, Kuvendi i Kosovës ratifikoi një marrëveshje për ndihmë financiare të Bashkimit Evropian përmes Instrumentit për ndihmë të paraanëtarësimit, i cili parashikon mbështetje për demokracinë dhe qeverisjen e mirë, në përputhje me agjendën e reformës evropiane për Kosovën, si dhe përafrimin e shtetit të së drejtës dhe të drejtave themelore në Kosovë me standardet evropiane. Ratifikimi u bë pas botimit, në fund të majit, të raportit të Komisionit Evropian të vitit 2019 për Kosovën, në të cilin u pranua përparimi i Prishtinës në sundimin e ligjit dhe në reformat e administratës publike, ndërsa lufta e Kosovës kundër korrupsionit dhe krimit të organizuar u konsiderua në raport si "në një fazë të hershme". Gjatë periudhës së raportimit, përfaqësuesit e bashkësisë ndërkombëtare në Prishtinë vazhduan të shprehin shqetësimin për ndikimin politik në emërimet e nivelit të lartë për institucione të pavarura në Kosovë

10. Në mëngjesin e 28 majit, policia e Kosovës zhvilloi një operacion ku në shënjestër ishin të dyshuarit për kontrabandë dhe krim të organizuar në vende të ndryshme në veri të Kosovës. Operacioni u krye nën urdhra të lëshuar nga gjykata themelore e Prishtinës dhe pas një hetimi nga Inspektorati Policor i Kosovës për sjellje të pahijshme të policëve të Kosovës. Sipas Shërbimit Policor të Kosovës, ky operacion çoi në arrestimin e 29 të dyshuarve, përfshirë 19 zyrtarë lokalë të policisë. Dy policë të Kosovës dhe afro 10 civilë u plagosën gjatë këtij operacioni. Për më tepër, dy punonjës të UNMIK-ut, një punonjës ndërkombëtar dhe një vendor, u arrestuan nga autoritetet e Kosovës nën dyshime për pengim të operacionit policor në dy lokacione në komunën Zubin Potok. Imuniteti në fuqi i personelit nga arrestimi, ndalimi dhe nga procesi ligjor nuk u respektua. Përfaqësuesi im Special lëshoi një deklaratë duke e theksuar këtë, ku kërkoi lirimin e menjëhershëm të stafit të ndaluar të UNMIK-ut dhe u bëri thirrje të gjitha palëve të respektojnë parimet e shtetit të së drejtës. Të dy punonjësit e UNMIK-ut më pas u lanë të lirë. Gjatë arrestimit dhe ndalimit të tyre, të dy pësuan lëndime të rënda që kërkonin shtrimin në spital. Punonjësi ndërkombëtar mori trajtim mjekësor në spitalet lokale dhe më pas u transferua në një spital në Beograd. Ai u shpall "persona non grata" nga autoritetet e Kosovës, një doktrinë që nuk është e zbatueshme për personelin e Kombeve të Bashkuara ose lidhur me ta. Punonjësi vendor, së bashku me pesë të pandehurit e tjerë, u paraqitën në gjykatën themelore të Mitrovicës më 29 maj për një seancë dëgjimore në lidhje me paraburgimin e tyre. Gjykata urdhëroi lirimin e tyre të menjëhershëm mbi bazën se paraburgimi i tyre i vazhdueshëm me kërkesë të prokurorisë themelore të Mitrovicës ishte i pabazuar. Ditën e njëjtë, punonjësi vendor u dërgua përsëri në Qendrën Mjekësore në Mitrovicën e Veriut, ku qëndroi për trajtim të mëtutjeshëm deri më 3 qershor. Në gusht, prokurori themelor i Mitrovicës zgjeroi hetimin kundër tetë personave, përfshirë dy punonjësit e UNMIK-ut, për pjesëmarrje

në një turmë, kryerje të veprës penale dhe huliganizëm. Në fund të periudhës raportuese, proceset gjyqësore kundër dy punonjësve të UNMIK-ut ishin ende në vazhdim e sipër, me gjithë pohimet e përsëritura të imunitetit. Përfaqësuesi im Special caktoi një ekip hetimi ad hoc në korrik, duke përfshirë ekspertë ligjorë, hetues dhe të sigurisë të Kombeve të Bashkuara nga jashtë UNMIK-ut për të konstatuar të gjitha faktet në lidhje me dy incidentet që përfshinë arrestimin dhe ndalimin e dy punonjësve të UNMIK-ut. Ekipi i hetimit vizitoi zonën e misionit për të mbledhur informacion dhe për tu takuar me të gjitha palët e interesuara. Në kohën e shkrimit, hetimi nuk kishte përfunduar. Autoritetet e shtetit anëtar të OKB-së, shtetasi i të cilit u prek, gjithashtu filluan një hetim shtetëror të tyre.

11. Gjatë periudhës raportuese ka pasur një numër incidentesh që patën në shënjestër lokacionet fetare dhe varrezat. Më 28 maj, persona të panjohur vandalizuan një kishë ortodokse serbe në komunën e Prizrenit, ndërsa më 18 qershor u vandalizua një xhami në komunën e Ferizajt. Më 13 korrik persona të panjohur dëmtuan 19 gurë varresh në një varrezë të serbëve të Kosovës në qytetin e Lipjanit. Më 4 gusht në Prishtinë janë vandalizuar 15 gurë varresh myslimane. Këto incidente po hetohen nga Shërbimi Policor i Kosovës. Palët ndërkombëtare, duke përfshirë Përfaqësuesin tim Special, dënuan dëmtimin e gurëve të varreve dhe ftuan institucionet e rendit dhe ligjit që të sigurojnë hetim të shpejtë dhe që t'i sjellin personat përgjegjës para drejtësisë.

12. Misioni vazhdoi të monitorojë, në koordinim me ekipin e Kombeve të Bashkuara të Kosovës dhe partnerët ndërkombëtarë, procesin e riintegritit të 110 personave (74 fëmijë, 32 gra dhe 4 burra), të cilët u riatdhesuan në Kosovë nga Republika Arabe e Sirisë në prill të vitit 2019. 74 fëmijët vazhdojnë të jetojnë me të afërmit. Më 26 korrik, gjykata themelore e Prishtinës zgjati arrestin shtëpiak të 24 grave të riatdhesuara, nën dyshimin e pjesëmarrjes në grupe terroriste. Më 3 shtator, njëra prej tyre mori dënimin me kusht me dy vjet e gjysmë burg. Në mesin e tetë grave të mbetura, katër duhet të raportojnë rregullisht në polici, ndërsa katër të tjera u liruan nga arresti shtëpiak. Katër burrat vazhdojnë të mbahen të ndaluar në një burg të sigurisë së lartë ndërsa hetimet po vazhdojnë. Sipas autoriteteve kompetente, të gjithë të kthyerit morën kujdesin e duhur mjekësor, ku nga kontrolllet mjekësore u zbulua se shumica e fëmijëve vuajnë nga sëmundja e stresit post-traumatik.

13. Në një zhvillim të veçantë, më 30 gusht, gjykata themelore e Prishtinës dënoi një individ me gjashtë muaj burg për postimin e materialit të lidhur me terrorizmin në mediat sociale. Më 4 shtator, gjykata themelore e Prishtinës dënoi gjashtë persona (pesë burra dhe një grua) për akuza të lidhura me terrorizmin dhe i dënoi me gjithsej 25 vjet e nëntë muaj burg. Siç raportohet, Zyra e Prokurorisë Speciale e Kosovës akuzoi gjashtë personat për përpjekje për të ngritur grupe terroriste në Kosovë, Maqedoni të Veriut dhe Shqipëri, si dhe për pretendimet lidhur me planifikim të sulmeve terroriste në zonat me shumicë serbe të Kosovës dhe kundër trupave të Forcës së Kosovës (KFOR). Të pandehurit u arrestuan në fund të qershorit 2018 në Kosovë, pas një operacioni të përbashkët policor ndërkombëtar. Më 12 shtator, gjykata themelore e Prishtinës dënoi një tjetër person me 20 muaj burg për postimin e materialit të lidhur me terrorizmin në mediat sociale. Ai gjithashtu u dënua për përdorimin e rrjeteve sociale për të lëshuar mesazhe kërcënuese kundër kryeministrit të Kosovës

III. Kosova e veriut

14. Më 19 maj u mbajtën zgjedhjet e jashtëzakonshme komunale në Mitrovicë të Veriut, Zubin Potok, Leposaviq dhe Zveçan, të cilat rezultuan me fitoren e Listës Serbe me mbi 90% të votave në të gjitha katër komunat e Kosovës veriore. Mungesa

e partive të tjera politike të serbëve të Kosovës në zgjedhje nxiti përfaqësuesit e Francës, Gjermanisë, Italisë, Mbretërisë së Bashkuar dhe të Shteteve të Bashkuara të Amerikës që të lëshojnë një deklaratë të përbashkët më 20 maj, ku përkujtuat shqetësimet serioze të Misionit Vëzhgues të Bashkimit Evropian për Zgjedhjet në vitin 2017 lidhur me ngacmimet në shumë vende të banuara me serbë të Kosovës, posaçërisht kundër partive politike që garonin kundër Listës Serbe. Në deklaratë u vu në dukje se këto dhe mangësitë e tjera elektorale, të tilla si mungesa e regjistrave të azhurnuar të zgjedhësve dhe e procedurave të qarta të lidhura me zgjedhjet, mbeten të patrajtuara, duke rezultuar në konkurrencë të kufizuar elektorale dhe pjesëmarrje të kufizuar politike. Katër kryetarët e zgjedhur të komunave morën detyrën më 19 qershor dhe kuvendet përkatëse komunale rifilluan seancat e rregullta një javë më vonë, gati gjashtë muaj pas pezullimit të aktiviteteve në përgjigje të vendosjes së tarifës 100 për qind nga autoritetet në Prishtinë. Në protestë kundër tarifës së importit të Prishtinës, dyqanet dhe bizneset private të operuara nga serbët e Kosovës në katër komunat veriore u mbyllën në 1 dhe 2 korrik.

IV. Normalizimi i marrëdhënieve mes Beogradit dhe Prishtinës

15. Gjatë periudhës në shqyrtim, nuk u mbajtën takime të nivelit të lartë midis Beogradit dhe Prishtinës në kuadër të dialogut të lehtësuar nga Bashkimi Evropian. Si pasojë, nuk ka pasur përparim në përpjekjet për të zbatuar marrëveshjet ekzistuese dhe as për tu angazhuar në mënyrë konstruktive në dialog për normalizimin e marrëdhënieve. Një takim në Paris i planifikuar për në fillim të korrikut, në vijim të takimit të liderëve të Ballkanit Perëndimor në Berlin në fund të prillit (S/2019/461, para. 15), u anulua

16. Në një takim joformal të ministrave të Jashtëm të Bashkimit Evropian, me pjesëmarrjen e zyrtarëve të Ballkanit Perëndimor, të mbajtur në Helsinki më 30 gusht, Përfaqësuesja e Lartë e Unionit për Punë të Jashtme dhe Politika të Sigurisë dhe nënkryetarja e Komisionit Evropian, Federica Mogherini, përsëriti rëndësinë e rifillimit në kohë të bisedimeve Beograd-Prishtinë. Nga ana e tij, Komisioneri për Politikën e Fqinjësisë Evropiane dhe Negociatat e Zgjerimit, Johannes Hahn, u bëri thirrje të dy palëve të shmangin veprimet e njëanshme që dëmtojnë normalizimin e marrëdhënieve

V. Kthimet, pajtimi, trashëgimia kulturore dhe marrëdhëniet mes komuniteteve

17. Gjatë periudhës së raportimit, Zyra e Komisionerit të Lartë të Kombeve të Bashkuara për Refugjatët (UNHCR) regjistroi 31 kthime vullnetare nga anëtarët e komuniteteve joshumicë që ishin zhvendosur brenda dhe jashtë Kosovës. Të kthyerit përfshinin 19 gra dhe 12 burra (25 serbë, 5 romë dhe 1 shqiptar). Kjo sjell numrin e përgjithshëm të anëtarëve të zhvendosur të komuniteteve joshumicë të cilët kanë gjetur zgjidhje të qëndrueshme në Kosovë që nga viti 2000 në 28,185, përfshirë 13.834 gra dhe 14,351 burra (12,004 serbë, 7,581 egjiptianë dhe ashkali, 3,935 romë, 1.875 boshnjakë, 1.464 goranë, 1.282 shqiptarë, 21 malazezë, 19 turq dhe 4 kroatë). Mbeten 16.119 persona të zhvendosur brenda Kosovës (7.479 gra dhe 9,714 burra), si dhe 69.627 persona me nevoja të lidhura me zhvendosje në të gjithë rajonin e Ballkanit Perëndimor, nga rreth 200,000 personat e zhvendosur nga Kosova që banojnë në rajon, shumica e tyre në Serbi

18. Qeveria e Kosovës, me përkrahjen e OSBE-së dhe UNHCR-së, organizoi trajnime për 40 zyrtarë komunalë nga regjioni i Prizrenit, Prishtinës dhe i Gjilanit me qëllim të sigurimit të zbatimit të efektshëm të rregulloreve të qeverisë për kthimin e

personave të zhvendosur dhe për zgjidhjet e qëndrueshme. Përveç kësaj, nga gjithsej 38 komuna, 32 prej tyre kanë krijuar komisionet komunale për kthime me ndihmesën e OSBE-së.

19. Më 13 qershor, UNMIK-u, në partneritet me UNHCR-në, organizoi një punëtori mbi sfidat dhe praktikat e mira në lehtësimin e kthimit të personave të zhvendosur në nivelin lokal. Punëtorja u kryesua nga Përfaqësuesi im Special dhe morën pjesë përfaqësues të 18 komunave dhe të bashkësisë ndërkombëtare. Pjesëmarrësit rekomanduan që Ministria e Komuniteteve dhe Kthimit të zhvillojë dhe mirëmbajë një bazë të dhënash dhe një sistem të menaxhimit të rasteve për të gjithë personat e zhvendosur dhe të kthyerit vullnetarë në Kosovë. Më 26 qershor, koordinatori për zhvillim i Kombeve të Bashkuara, UNHCR, Organizata Ndërkombëtare për Migrim (IOM) dhe Programi i Kombeve të Bashkuara për Zhvillim (UNDP) bashkëkryesuan një diskutim të tryezës së rrumbullakët me ministrin për Komunitete dhe Kthime, me rastin e njëzetvjetorit të miratimit të Parimeve Udhëzuese për Zhvendosjen e Brendshme, me pjesëmarrjen e familjeve të shpërngulura dhe përfaqësuesve të komuniteteve pritëse, si dhe të aktorëve përkatës ndërkombëtarë. Diskutimi u përqendrua në mënyrat e promovimit të zgjidhjeve të qëndrueshme për personat e zhvendosur brenda vendit dhe komunitetet pranuese.

20. Gjatë periudhës raportuese, qeveria e Kosovës zgjeroi mandatin e komisionit të pavarur për diploma të lëshuara nga Universiteti i Mitrovicës për të përfshirë akreditimin e të gjitha institucioneve arsimore të nivelit të mesëm që veprojnë në gjuhën serbe. Certifikatat mund të përdoren nga të diplomuarit për të aplikuar për pozicione në institucionet publike në Kosovë. Në zbatimin e mandatit të saj të zgjeruar, Komisioni i pavarur vazhdon të marrë mbështetje nga Qendra Evropiane për Çështje të Minoriteteve, një organizatë kjo ndërkombëtare joqeveritare.

21. Këshilli i zbatimit dhe monitorimit, i cili mbikëqyrë zonat e veçanta mbrojtëse përreth vendeve fetare, u mblodh në 3 korrik. Në vazhdim të diskutimeve të mëparshme, Këshilli nuk vërejti kundërshtime të mëtejshme për lëshimin e lejes për ndërtimin e një ndërtese banimi brenda zonës speciale mbrojtëse të kishës ortodokse serbe të Prezantimit të Virgjërshës në komunën e Lipjanit. Këshilli diskutoi gjithashtu ndërtimin e propozuar të një qendre administrative për bashkësinë islame në të njëjtën zonë të veçantë mbrojtëse dhe përsëriti nevojën për gjetjen e një zgjidhjeje të pranueshme për të dy bashkësitë fetare. Gjatë takimeve pasuese, përfaqësuesit e dy komuniteteve arritën një marrëveshje për këtë çështje. Në të njëjtin takim, përfaqësuesit e Kishës Ortodokse Serbe përsëritën shqetësimin e tyre për planet e komunës së Deçanit për të ndërtuar një rrugë tranzitore për në Mal të Zi përmes zonës speciale mbrojtëse të manastirit të Deçanit. Si përgjigje, Këshilli përsëriti nevojën për të mbështetur Ligjin për zona të veçanta mbrojtëse dhe nevojën për pëlqimin e Kishës Ortodokse Serbe para se të fillojë çdo ndërtim. Këshilli diskutoi gjithashtu moszbatimin e vendimit të Gjykatës Kushtetuese të 19 majit 2016 në favor të së drejtës së pronësisë së Kishës për 24 ha tokë, duke konkluduar se vendimet e Gjykatës janë të formës së prerë dhe obliguese dhe, rrjedhimisht, duhet të zbatohen.

22. Gjatë periudhës raportuese, eparkia e Rashkës-Prizrenit shprehu shqetësimin për punimet e restaurimit të kryera nga Instituti Arkeologjik i Kosovës mbi mbetjet e Kishës së Shën Nikollës në komunën e Novobërdës. Eparkia argumentoi se restaurimi nuk ishte në përputhje me Ligjin për zonat e veçanta mbrojtëse. Për më tepër, më 2 gusht, Eparkia lëshoi një komunikatë duke shprehur zhgënjimin për një liturgji katolike që u zhvillua në të njëjtën kishë më 1 gusht, e cila sipas mendimit të tyre kishte tensionuar marrëdhëniet ndërfaqetare në Kosovë.

23. Nga 15 qershori deri më 15 korrik, komuna e Prishtinës ofroi regjistrim civil falas për anëtarët e komuniteteve ashkali, egjiptian dhe romë. UNHCR gjithashtu vazhdoi të mbështesë anëtarët e këtyre komuniteteve në marrjen e dokumentacionit

civil dhe zgjidhjen e çështjeve të statusit civil në mënyrë që të mundësojnë qasjen e tyre në shërbimet publike. UNHCR ndihmoi 111 individë (42 gra dhe 69 burra) në marrjen e dokumentacionit civil. Për më tepër, UNHCR ofroi asistencë juridike dhe këshillim për 30 individë nga këto komunitete (14 gra, 16 burra), përfshirë ndihmë për 9 të kthyer, në zgjidhjen e çështjeve që lidhen me të drejtat e tyre pronësore. UNHCR gjithashtu ofroi mbështetje psikosociale për 35 anëtarë të komuniteteve ashkali, egjiptian dhe romë, me një fokus të veçantë në rritjen e qasjes së tyre në arsim

24. UNHCR organizoi 15 diskutime në fokus grupe në të gjithë Kosovën, me pjesëmarrjen e 352 anëtarëve të komuniteteve ashkali, egjiptian dhe romë (108 gra, 244 burra) për të rritur ndërgjegjësimin për rëndësinë dhe për mundësinë e përdorimit të shërbimeve në lidhje me regjistrimin e lindjes dhe mbrojtjen e fëmijëve. Më 2 korrik, UNHCR lehtësoi një panel diskutimi me ish-presidenten e Kosovës, Atifete Jahjaga, me Koordinatorin e Kombeve të Bashkuara për Zhvillim, me organizatat e shoqërisë civile dhe me 10 gra që përfaqësojnë komunitetet ashkali, egjiptian dhe romë, me qëllim fuqizimin e grave për të identifikuar dhe zbatuar zgjidhje për problemet, me të cilat përballen komunitetet e tyre.

25. Misioni intensifikoi angazhimin me komunitetet ashkali, egjiptian dhe romë, përfshirë me anëtarët e organizatave bazë, arsimtarët dhe ofruesit e shërbimeve shëndetësore, si dhe partnerët ndërkombëtarë që punojnë me këto komunitete në rajonin e Mitrovicës, ku treguesit e shëndetit dhe arsimit mbesin tepër të ulët, veçanërisht midis grave dhe fëmijëve. UNMIK ka vazhduar të mbrojë ushtrimin e plotë të të drejtave sociale, ekonomike dhe kulturore nga komunitetet ashkali, egjiptian dhe romë.

26. Kanë vazhduar përpjekjet për tërheqjen e kontributeve vullnetare për fondin e mirëbesimit në mbështetje të komuniteteve ashkali, egjiptian dhe romë të prekur nga helmimi nga plumbi në Kosovë, i themeluar në vitin 2017 në bazë të rekomandimeve të Panelit këshillëdhënës për të drejtat e njeriut të UNMIK-ut. Pas një kontributi fillestar të marrë në maj 2019, nuk u mor asnjë kontribut i mëtutjeshëm gjatë periudhës në shqyrtim.

VI. Sundimi i ligjit dhe të drejtat e njeriut

27. Institucionet e Kosovës kanë vazhduar përpjekjet për forcimin e gjyqësorit. Departamentet e specializuara të gjykatës themelore të Prishtinës dhe të Gjykatës së Apelit, të cilat u krijuan në bazë të Ligjit të ri për gjykatat më 18 dhjetor 2018 për të siguruar standardizimin e praktikës gjyqësore, u funksionalizuan në korrik. Departamentet kanë juridiksion mbi të gjitha rastet që janë në kompetencë të zyrës së Prokurorisë Speciale të Kosovës, përfshirë krimet e luftës, krimin e organizuar dhe rastet e korrupsionit. Më 30 maj, Kuvendi i Kosovës miratoi Ligjin për Dhomën e Posaçme të Gjykatës Supreme të Kosovës për çështje të ndërlidhura me Agjencinë e Privatizimit. Ligji lejon që panelet e gjyqtarëve të përbëhen tërësisht nga gjyqtarët vendas, duke rezultuar me zhbllokimin e punës së Dhomës, e cila nuk kishte qenë funksionale që nga largimi i gjyqtarëve ndërkombëtarë në qershor 2018.

28. Më 3 korrik, gjykata themelore e Prizrenit, e përbërë nga gjyqtarë vendorë, vendosi një çështje të krimeve të luftës në lidhje me rrëmbimin dhe vrasjen e vitit 1998 të një shqiptari të Kosovës të dyshuar për bashkëpunim me forcat serbe. Gjykata dënoi një ish-komandant të Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës për krime lufte kundër popullatës civile dhe e dënoi atë me 14 vjet burg.

29. Më 24 qershor, Kuvendi i Kosovës miratoi një raport të paraqitur më parë nga një komision hetimor i Kuvendit për dëbimin e gjashtë shtetasve turq në mars të vitit 2018. Në raport theksohen 31 shkelje të ligjit dhe procedurave nga autoritetet e

Kosovës, duke përfshirë shkelje të pretenduara të Konventës Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike, Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut) dhe të Kushtetutës së Kosovës. Në gusht, Inspektorati Policor i Kosovës dorëzoi në Prokurorinë Speciale të Kosovës kallëzime penale kundër 22 anëtarëve të Shërbimit Policor të Kosovës në lidhje me dëbimin e shtetasve turq.

30. Më 27 qershor, Kuvendi i Kosovës, me mbështetjen e Fondit të Kombeve të Bashkuara për Fëmijët (UNICEF), miratoi Ligjin për mbrojtjen e fëmijëve, përmes të cilit synohet të sigurohet një sistem qeveritar i koordinuar mirë për mbrojtjen e fëmijëve me qëllim të përmirësimit të parandalimit të të gjitha formave të dhunës ndaj djemve dhe vajzave dhe të reagimit ndaj tyre.

31. Gjatë periudhës raportuese, UNMIK-u vazhdoi të mbështesë përpjekjet për të përcaktuar fatin e personave të zhdukur në Kosovë. Më 24 maj, UNMIK mori pjesë në mbledhjen e dyzet e nëntë të Grupit punues për personat e zhdukur në lidhje me ngjarjet në Kosovë, gjatë së cilës delegacionet nga Beogradi dhe Prishtina i bënë thirrje Përfaqësuesit tim Special të vazhdojë të lehtësojë vlerësimet e vendeve të mundshme me interes përmes kontrolleve depërtuese në tokë me radar. Në takim, Komiteti Ndërkombëtar i Kryqit të Kuq raportoi se deri në maj të vitit 2019, numri i personave të zhdukur është 1,653 nga gjithsej 6,063. Gjatë periudhës raportuese, Instituti i Mjekësisë Ligjore të Kosovës, me mbështetjen e EULEX-it, vlerësoi vendet e mundshme të varreve masive në komunën e Deçanit, Ferizajt, Mitrovicës, Podujevës, Prizrenit, Suharekës, Vushtrrisë dhe në komunën e Vitisë. Vlerësimi rezultoi në zbulimin e mbetjeve njerëzore në katër prej atyre vendeve, për të cilat pritet testimi i ADN-së. Gjithashtu, një vlerësim i vendit u krye nga autoritetet serbe në Kizhevak të Serbisë.

32. Më 18 qershor, qeveria e Kosovës miratoi një koncept dokument për çështjen e personave të zhdukur, i cili parashikon një ndryshim në Ligjin për personat e zhdukur, ashtu siç është propozuar nga familjet e personave të zhdukur dhe nga palët ndërkombëtare, për të lidhur statusin dhe të drejtat e familjeve të të zhdukurve me ato të grupeve të tjera të njerëzve që kishin pësuar si pasojë e konfliktit.

33. Në gusht, Zyra për qeverisje të mirë, të drejta të njeriut, mundësi të barabarta dhe mosdiskriminim në Zyrën e Kryeministrit publikoi raportin e parë për të drejtat e njeriut në Kosovë. Raporti u inicua pas një thirrjeje publike drejtuar kryeministrit nga Institucioni i Avokatit të Popullit në Kosovë. Raporti zbulon nevojën për monitorim dhe raportim më të rregullt dhe gjithëpërfshirës nga qeveria, duke përdorur një metodologji të qëndrueshme, dhe paraqet një hap pozitiv nga autoritetet e Kosovës për të rritur llogaridhënien në zbatimin e standardeve ndërkombëtare të të drejtave të njeriut. Gjatë periudhës së raportimit, Institucioni i Avokatit të Popullit në Kosovë, Komisioni për të drejtat e njeriut, barazi gjinore, persona të pagjetur dhe peticione, dhe UNDP kanë vazhduar tu drejtohen institucioneve të nivelit qendror dhe lokal për të rritur ndërgjegjësimin lidhur me rëndësinë e zbatimit të rekomandimeve të Avokatit të Popullit pasi ato kanë të bëjnë me promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave dhe lirive themelore.

VII. Gratë, paqja dhe siguria

34. Gjatë periudhës raportuese, komisioni qeveritar i Kosovës përgjegjës për verifikimin dhe njohjen e statusit të të mbijetuarve të dhunës seksuale të lidhur me konfliktin pranoi 75 aplikime, duke e çuar numrin e përgjithshëm të aplikimeve të pranuar që nga themelimi i tij në 1,057. Deri më tani, 406 aplikuesve (394 gra dhe 12 burra) u është dhënë statusi i të mbijetuarit. Sfidat vazhdojnë në drejtim të vlerësimit të aplikacioneve për shkak të ndjeshmërisë dhe kompleksitetit të rasteve.

35. Më 1 korrik, Bashkësia Islame e Kosovës organizoi një tubim ndërfetar me titullin "Të gjithë së bashku me një zë" që synon të mbështesë të mbijetuarit e dhunës seksuale të lidhur me konfliktin. Tubimi rezultoi në një deklaratë të përbashkët nga përfaqësues të grupeve të ndryshme fetare në Kosovë në mbështetje të të mbijetuarve dhe integrimin e tyre të vazhdueshëm brenda familjeve dhe shoqërisë së tyre. Gjatë konferencës, UNMIK përsëriti përkushtimin e tij për vazhdimin e mbështetjes së të mbijetuarve dhe se luftimi i dhunës seksuale ishte çështje e të drejtave dhe dinjitetit të njeriut.

36. Misioni gjithashtu mbështeti një projekt, të zbatuar nga Fondacioni Jahjaga, në bashkëpunim me partnerë të shoqërisë civile, i cili ndihmoi në fuqizimin ekonomik të më shumë se 50 grave të mbijetuar nga dhuna seksuale e lidhur me konfliktin nga komunitetet shumicë dhe joshumicë, përfshirë përmes pjesëmarrjes së tyre në seanca profesionale trajnimit dhe ofrimit të ndihmës për pesë biznese të vogla të udhëhequra nga të mbijetuarat. Mbështetja u mundësoi përfitueseve të kapërcejnë izolimin, të kontribuojnë në mirëqenien e familjeve të tyre dhe të ngritin statusin e rolin e tyre brenda komunitetit.

37. Gjatë periudhës së raportimit, Kombet e Bashkuara vazhduan të ndihmojnë fuqizimin e grave profesioniste në Kosovë. Më 5 korrik, me mbështetjen e UNMIK-ut dhe Entitetit të Kombeve të Bashkuara për Barazi Gjinore dhe Fuqizimin e Grave (UN-Women), gratë parlamentare të Kosovës shënuan përvjetorin e katërmëdhjetë të grupit të grave parlamentare me një ekspozitë simbolike jashtë Kuvendit të Kosovës, e pasuar nga një seancë ceremoniale në sallën e Kuvendit. Nga 10 deri në 17 korrik, ekspertë ndërkombëtarë të angazhuar nga UN-Women ofruan trajnime për intervistimin e dëshmitarëve dhe trajtimin e informacionit konfidencial për prokurorët e Prokurorisë Speciale të Kosovës përgjegjës për ndjekjen e krimeve të luftës, si dhe për hetuesit nga Njësia kundër krimeve të luftës e Policisë së Kosovës.

38. Më 5 korrik, në kuadër të një projekti të mbështetur nga Fondi i Ndërtimit të Paqes për "Fuqizimin e të rinjve për një të ardhme paqësore, të prosperuar dhe të qëndrueshme në Kosovë", UN-Women, UNDP, UNICEF dhe programi i Vullnetarëve të Kombeve të Bashkuara organizuan një seancë të jashtëzakonshme të Kuvendit, me 70 gra të reja. Sesioni, i cili shërbeu si një dialog ndërmjet gjeneratave midis vendimmarrësve dhe grave të reja që aspirojnë të bëhen lidere, theksoi nevojën për përfshirje të shtuar të grave të reja në vendimmarrje. Në mënyrë të ngjashme, në gusht, nën të njëjtin projekt, UN-Women organizuan dy seanca të veçanta trajnimit për avokim në Prizren për 30 gra të reja nga komunitete dhe komuna të ndryshme. Përveç pajisjes së grave të reja me mjete dhe strategji avokimi për të rritur ndikimin e tyre në vendimmarrje, seancat e trajnimit ndihmuan për të nxitur dialogun dhe bashkëpunimin ndërkombëtar.

VIII. Ndërtimi i besimit, partneritetet dhe bashkëpunimi

39. Gjatë periudhës raportuese, UNMIK-u, në bashkëpunim të ngushtë me ekipin e Kombeve të Bashkuara në Kosovë, mbështeti implementimin e rekomandimeve që dolën nga Forumi i Kombeve të Bashkuara për Ndërtimin e Besimit në Kosovë, të mbajtur në Lubjanë në maj të vitit 2018. Këto përpjekje përfshinin implementimin e aktiviteteve programore për ndërtimin e besimit, veçanërisht në fushën e të drejtave gjuhësore, fuqizimin e rinisë dhe dialogun ndërmjet komuniteteve, në fushën e barazisë gjinore, qasjes në drejtësi dhe të drejtat e njeriut.

40. Në qershor, UNMIK-u, në partneritet me IOM-in dhe zyrën e komisionarit për gjuhët, përfunduan fazën e parë të një iniciative për ndërtim të besimit që synonte

promovimin e mësimit të dy gjuhëve zyrtare në Kosovë. Si rezultat i kësaj, u hartua fjalori i parë në internet shqip-serbisht dhe serbisht – shqip, që përfshin 20,000 fjalë, si dhe një kurs i ngjashëm i gjuhës në internet. Më 5 gusht, një dokumentar i përgatitur nga UNMIK-u, u shfaq gjatë festivalit ndërkombëtar të filmit DokuFest në Prizren, i titulluar “Me fyt në dredhëza”: Një test i shumëgjuhësisë në Kosovë”, duke theksuar vlerën e shumëgjuhësisë në mes të komuniteteve dhe individëve. Shfaqja e këtij dokumentari u pasua me diskutime në një panel të profilit të lartë, i organizuar bashkërisht nga UNMIK-u, IOM-i dhe Ambasada e Mbretërisë së Bashkuar në Prishtinë, mbi rëndësinë e shumëgjuhësisë në Kosovë.

41. Gjatë periudhës raportuese, UNMIK-u, në bashkëpunim me UNICEF-in, arriti progres në implementimin e strategjisë së tij me të cilën përkrahte agjendën për rininë, për paqen dhe për sigurinë në Kosovë. Mbështeti implementimin e gjashtë projekteve inovative të drejtuara nga rinia që dolën nga Asambleja e tretë e Kombeve të Bashkuara për rininë në Kosovë, e mbajtur më 24 prill. Këto projekte, që bashkuan rreth 300 të rinj nga komunitete të ndryshme (195 gra dhe 105 burra), synonin inkurajimin e pajtimit përmes aktiviteteve kreative, duke përfshirë krijimin e klubit të parë shumetnik në Kosovë për astronomi dhe një sërë ligjëratash në fushën e biznesit, artit dhe kulturës. Përveç kësaj, për të inkurajuar pjesëmarrjen e të rinjve në proceset vendimmarrëse lokale, UNMIK-u financoi një projekt për ndërtimin e kapaciteteve, që u përqendrua në mbështetjen e rreth 30 anëtarëve të këshillave rinore komunale (17 gra dhe 13 burra) nga pesë komuna etnikisht të përziera, me avokim në komunitet dhe mjete e strategji për angazhim të qytetarëve.

42. Gjatë periudhës raportuese, si pjesë e projektit të financuar nga UNMIK-u dhe të implementuar nga Women’s Rights, një organizatë joqeveritare vendore, një grup shumetnik i grave për avokim, përpiloi plane veprimi për barazi gjinore për katër komunat në veri të Kosovës. Këto plane, që bazohen në prioritetet e ndara të më shumë se 200 grave dhe burrave nga viset rurale dhe fshatrat e komunitetit shqiptar, serb, boshnjak, goran, rom, ashkali dhe egjiptas, u prezantuan në një konferencë në Graçanicë më 14 qershor.

43. Gjatë periudhës raportuese, UNMIK-u mbështeti bashkëpunimin në mes të përfaqësuesve të mediave dhe sipërmarrësve aspirues nga komunitetet e ndryshme përmes projekteve për ndërtimin e besimit të financuara nga Misioni. Një organizatë vendore joqeveritare, “Qendra për zhvillimin e komuniteteve”, bashkoi 20 gra profesioniste të medias që përfaqësonin komunitete të ndryshme në Kosovë, të cilat nënshkruan një zotim të përbashkët me të cilin institucionet dhe gazetarët i obligojnë të përmirësojnë qasjen në informacione, reagimin gjinor, dhe raportimin etik mbi krimet dhe incidentet e sigurisë. Përveç kësaj, organizata vendore joqeveritare, LINK, e themeloi Qendrën e inovacionit në Mitrovicë dhe trajnoi më shumë se 50 të rinj nga të gjitha komunitetet e rajonit për shkathtësitë e teknologjisë informative, duke u fokusuar në përmirësimin e qasjes së të rinjve në mundësitë sipërmarrëse. Një organizatë tjetër vendore joqeveritare, një shoqatë e grave afariste e njohur si “Sabor”, mbështeti partneritetet afariste në mes të prodhuesve shqiptarë dhe serbë në Kosovë, duke bashkuar ndërmarrjet e vogla dhe të mesme me zinxhirët më të mëdhenj të prodhimit dhe me tregjet e reja.

44. Në fushën e drejtësisë, nga 17 deri më 19 qershor, UNMIK-u mbështeti mbajtjen e një seminari vjetor të gjyqtarëve të Gjykatës së Apelit, i përkrahur nga Akademia e Drejtësisë së Kosovës. Ky seminar, që bashkoi gjyqtarë nga komunitete të ndryshme, ishte një hap pozitiv për standardizimin e praktikës gjyqësore në mbarë Kosovën. Në partneritet me UNICEF-in, UNMIK-u po ashtu financoi një punëtor me synimin për të ofruar ndihmë në hartimin e legjislacionit dytësor, për të mundësuar implementimin e Kodit të drejtësisë për të mitur.

45. Sa u përket rekomandimeve për ndërtimin e besimit në Lubjanë mbi ambientin, më 27 qershor, me përkrahjen e UNMIK-ut dhe ekipit të Kombeve të Bashkuara për Kosovë, një organizatë joqeveritare vendore, “Let’s Do It”, organizoi një forum të quajtur “EverGreen Kosovo”, që bashkoi aktivistë mjedisorë me prejardhje të ndryshme etnike me vendimmarrës dhe me donatorë. Në këtë forum u diskutuan sfidat mjedisore në Kosovë, dhe forumi rezultoi me një thirrje për veprim në prioritetet mjedisore, dhe me zotimet për të cilat u pajtuan pjesëmarrësit. Në shtator, si vazhdimësi e forumit, UNMIK mbështeti një organizatë tjetër joqeveritare lokale, GAIA, në organizimin e një nisme shumëetnike rinore, me pjesëmarrjen e rreth 30 të rinjve nga komuna të ndryshme në Kosovë, për të diskutuar zgjidhjet krijuese të sfidave mjedisore.

46. Misioni vazhdoi të ofrojë shërbime të certifikimit të dokumenteve. Gjatë periudhës në shqyrtim, u përpunuan gjithsej 845 dokumente, duke përfshirë 484 që lidhen me pensionet dhe 361 me statusin civil, siç janë diplomat e shkollës së mesme dhe universitare dhe certifikatat e martesës, të lindjes dhe të vdekjes. UNMIK-u gjithashtu vazhdoi të mundësojë bashkëpunimin dypalësh policor midis autoriteteve të Kosovës dhe Ministrisë së Punëve të Brendshme të Serbisë, me gjithsej 61 kërkesa të pranuar dhe të përpunuara. UNMIK-u mundësoi lëshimin e 31 letërrështimeve të kuqe dhe 19 kërkesave për ekstradim nga shtetet anëtare të Organizatës Ndërkombëtare të Policisë Kriminale (INTERPOL) në Kosovë. Ai gjithashtu hapi 559 raste për hetime brenda bazës së të dhënave INTERPOL, duke sjellë numrin e përgjithshëm të çështjeve të hapura që lidhen me territorin ose popullin e Kosovës në 1.432, dhe përpunoi 4,434 dërgesa të korrespondencës zyrtare në lidhje me funksionin e saj ndërlidhës INTERPOL gjatë periudhës raportuese.

IX. Vrojtimet

47. Zgjedhjet, kur janë të lira dhe të drejta, ofrojnë mundësi për avancimin e demokracisë dhe për inkurajimin e debatit mbi politikën dhe programet si dhe dialogun publik. Ju bëj thirrje partive në Kosovë të shfrytëzojnë mundësinë që u është ofruar me zgjedhjet e parakohshme parlamentare të caktuara më 6 tetor, të përqendrohen në trajtimin e prioritetëve sociale dhe ekonomike dhe të sigurojnë fuqizimin e qeverisjes së mirë, sundimin e ligjit dhe institucione publike të efektshme dhe të përgjegjshme. Unë inkurajoj formimin e qeverisë së re në Kosovë në kohë pas zgjedhjeve, ashtu që dialogu me Beogradin të rifillojë menjëherë.

48. Ndërprerja e gjatë e bisedimeve formale të mbështetura nga Bashkimi Evropian në mes të Beogradit dhe Prishtinës e ka ndal progresin në normalizimin e marrëdhënieve, që vë në rrezik stabilitetin në terren. Unë vlerësoj shumë zotimin e Bashkimit Evropian për të vazhduar angazhimin e palëve dhe për të ndihmuar në zbutjen e retorikës dhe veprimeve armiqësore nga të dy palët. Të gjitha pengesat për dialog duhet të hiqen. Unë mirëpres përpjekjet që synojnë të sigurojnë përfshirje më të madhe në procesin politik nga segmente më të gjera të shoqërisë. Unë veçanërisht i inkurajoj gratë që të përfshihen dhe të udhëheqin në qeverisjen demokratike të Kosovës.

49. Shumë gra dhe burra të rinj në Kosovë kanë një vizion për një të ardhme më të mirë, e cila ka frymëzuar përpjekjet e UNMIK-ut, nën udhëheqjen e Përfaqësuesit tim Special, për të ndihmuar fuqizimin e të rinjve që bëjnë ndryshime. Unë mirëpres kontributet e bëra nga UNMIK-u dhe ekipi i Kombeve të Bashkuara për Kosovën, në avancimin e rekomandimeve të shumanshme të Forumit të Kombeve të Bashkuara për Ndërtimin e Besimit në Kosovë të vitit 2018, për të promovuar fuqizimin e të rinjve, shumëgjuhësinë, dialogun ndërkomunitar dhe respektimin e të drejtave të njeriut. Iniciativat kreative tashmë kanë treguar rezultate në fuqizimin e të gjithë atyre që janë të vendosur për të punuar së bashku drejt një shoqërie më paqësore, prosperuese dhe gjithëpërfshirëse.

50. Ndërtimi i besimit nuk mund të jetë i suksesshëm nëse sundimi i ligjit nuk forcohet dhe nëse gjyqësori nuk perceptohet si i besueshëm, i pavarur dhe i paanshëm. Përpjekjet e ndërmarra nga disa akterë në Kosovë, për të mbështetur të drejtat për dëmshpërblim dhe për të ndihmuar në adresimin e nevojave të mbijetuarve të dhunës seksuale të lidhura me konfliktin, janë inkurajuese dhe duhet të vazhdojnë të mbështeten. Sidoqoftë, procesi i dëmshpërblimeve në Kosovë nuk është plotësisht përfshirës dhe ka nevojë për një qasje të forcuar të bazuar në të drejtat. Aktualisht ajo përjashton rastet e dhunës seksuale që ndodhën pas konfliktit. Mungesa e komuniteteve joshumicë në procesin e verifikimit dhe kompensimit është gjithashtu shqetësuese. U bëj thirrje të gjithë palëve të përfshira të sigurojnë një qasje gjithëpërfshirëse për të mbështetur të mbijetuarit e dhunës seksuale të lidhura me konfliktin, duke filluar me ndryshimin e ligjit në fuqi për t'u dhënë mundësi të gjithë të mbijetuarve të përfitojnë në mënyrë të barabartë nga skema e qeverisë për dëmshpërblime.

51. Kombet e Bashkuara mbeten të përkushtuara për mbrojtjen e lokacioneve fetare, që është gjithashtu në përputhje me iniciativën time globale, Planin e Veprimit të Kombeve të Bashkuara për mbrojtjen e lokacioneve fetare, "Në unitet dhe solidaritet për predikim të sigurt dhe paqësor", i filluar në shtator 2019. Unë u bëj thirrje të gjithë akterëve përkatës në Kosovë që të mbrojnë trashëgiminë fetare dhe të sigurojnë që vendet e kultit të jenë të sigurta dhe që të gjitha komunitetet të jenë në gjendje të zbatojnë dhe praktikojnë besimin e tyre në paqe.

52. E theksoj përparimin e bërë nga Zyra e Prokurorit të Specializuar në vazhdimin e hetimeve të rëndësishme për krimet e kryera gjatë konfliktit në Kosovë. U bëj thirrje të gjitha palëve përkatëse, institucioneve të Kosovës dhe akterëve ndërkombëtarë të zgjerojnë mbështetjen dhe bashkëpunimin e tyre të plotë për këto përpjekje, të cilat janë thelbësore për të ardhmen paqësore të Kosovës.

53. Unë mirëpres përpjekjet e vazhdueshme të grupit punues për personat e zhdukur në lidhje me ngjarjet në Kosovë, dhe inkurajoj vëmendjen e vazhdueshme për zbardhjen e fatit të personave të zhdukur. Kjo është thelbësore për të arritur pajtimin afatgjatë. Unë po ashtu mirëpres ndryshimin e planifikuar në Ligjin për personat e zhdukur nga Qeveria e Kosovës, i cili synon të mbrojë më mirë të gjitha të drejtat e familjeve në fjalë.

54. Unë jam i zhgënjyer me kontributet e vogla në fondin e besimit të Kombeve të Bashkuara në mbështetje të komunitetit ashkali, egjiptas dhe rom të prekur nga helmimi me plumb në Kosovë. Është përgjegjësia jonë e përbashkët të mbështesim komunitetin rom, ashkali dhe egjiptas në Kosovë dhe të sigurojmë që ata të marrin ndihmën e nevojshme. U bëj thirrje edhe një herë shteteve anëtare, akterëve dhe organizatave të tjera që të kontribuojnë në Fondin e Mirëbesimit.

55. Arrestimi dhe ndalimi i pjesëtarëve të stafit të UNMIK-ut më 28 maj, plagët që ata pësuan dhe vazhdimi i procedurës ligjore kundër tyre nga autoritetet e Kosovës, janë shqetësim serioz. Unë përcjell bashkëpunimin e autoriteteve kosovare dhe akterëve të tjerë me ekipin e hetimit ad hoc të krijuar për të konstatuar rrethanat e ndalimit të stafit të UNMIK-ut. U bëj thirrje autoriteteve të Kosovës të sigurojnë respektimin e privilegjeve dhe imuniteteve të stafit të Kombeve të Bashkuara. Pasi Përfaqësuesi im Special të ketë marrë raportin e ekipit do të marr në konsideratë çdo veprim vijues.

56. Unë e falënderoj Përfaqësuesin tim Special dhe të gjithë stafin e UNMIK-ut për energjinë, për kreativitetin dhe për përkushtimin që ia dedikuan punës së Misionit. Unë po ashtu shpreh falënderimet e mia për partnerët e kamotshëm të Kombeve të Bashkuara në Kosovë, Forcën e Kosovës, Organizatën për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë, Përfaqësuesin Special të Bashkimit Evropian, zyrat në terren dhe koordinatoren e Kombeve të Bashkuara për zhvillim, si dhe agjencitë e Kombeve

të Bashkuara, fondet dhe programet, për punën e tyre ekipore të vazhdueshme dhe bashkëpunimin me UNMIK-un.

Shtojca I.

Raporti i Përfaqësuesit të Lartë të Bashkimit Evropian për punë të jashtme dhe politika të sigurisë drejtuar Sekretarit të Përgjithshëm mbi aktivitetet e Misionit të Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit në Kosovë, nga 16 maji deri më 15 shtator 2019

1. Përmbledhje

Misioni i Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit në Kosovë (EULEX-i) vazhdoi monitorimin e lëndëve dhe gjykimeve të zgjedhura në sistemin e drejtësisë, duke konstatuar përparim në disa lëndë të profilit të lartë, meqë gjykimet ishin caktuar dhe zhvilluar pas periudhave të gjata ndërprerjesh. Pas një boshllëku prej një viti, që nga 12 korriku, Dhoma e Posaçme e Gjykatës Supreme u bë përsëri funksionale, e përbërë tërësisht nga gjyqtarë vendorë, pasi referencat për gjyqtarët ndërkombëtarë (EULEX) u hoqën me një ndryshim në ligjin që rregullon punën e saj. Që nga themelimi i departamentit special të gjykatës themelore të Prishtinës në korrik, Misioni identifikoi një numër shqetësimesh që kërkojnë vëmendje të mëtutjeshme nga autoritetet gjyqësore.

Në punën e tij për të monitoruar, udhëhequr dhe këshilluar Shërbimin Korrektues të Kosovës, Misioni gjeti se trajtimi preferencial i të burgosurve me profil të lartë mbetet shqetësim, veçanërisht gjatë shtrimit në spital të të burgosurve. Për më tepër, përkundër këshillave të EULEX-it për të mbyllur objektet e vjetra korrektuese, pasi janë hapur të reja, Shërbimi Korrektues i Kosovës vazhdoi mbajtjen e një numri të madh objektivesh, duke shkaktuar tendosje në burimet e stafit, përkundër pranimit të oficerëve korrektues kohëve të fundit.

Në mbështetje të dialogut të përkrahur nga Bashkimi Evropian, u bë përparim në përfundimin e ndërtimit të dy prej tre pikave të përbashkëta të kalimit të parashikuara të drejtohen nga Prishtina, megjithëse autoritetet serbe mbetën në mjediset e tyre të përkohshme për shkak të arsyeve politike. Integrimi i 36 ish stafit administrativ të Ministrisë së Punëve të Brendshme të Serbisë u përfundua, pasi stafi u rekrutua zyrtarisht në poste të nëpunësve civilë në komunat veriore të Kosovës. Në ndërkohë, pas këshillave të EULEX-it, kryetari i Gjykatës së Apelit në Prishtinë ka marrë vendim që në shqyrtimin e lëndëve në Prishtinë të përfshijë gjithashtu gjyqtarë penalë serbë, duke korigjuar një vendim të mëparshëm dhe duke vepruar në përputhje me Marrëveshjen e Drejtësisë.

Në kuadër të punës së shtyllës së operacioneve, Misioni vazhdoi të mbështesë çështjet e bashkëpunimit policor ndërkombëtar me Policinë e Kosovës. EULEX kontribuoi në punën e Institutit të Mjekësisë Ligjore në identifikimin e personave të zhdukur, me dy persona të zhdukur të identifikuar në periudhën raportuese. Njësia e formuar policore e EULEX-it ruajti kompetencat e saj si një reagues i dytë i sigurisë në Kosovë, dhe iu përgjigj një kërkesë të Shërbimit Policor të Kosovës për të rritur patrullimet e saj në veri të Kosovës, pas një operacioni policor të Kosovës në këtë zonë më 28 maj.

EULEX-i gjithashtu vazhdoi të ofrojë mbështetje logjistike dhe operative për Dhomat e Specializuara dhe Zyrën e Prokurorit të Specializuar.

2. Aktivitetet e Misionit të Bashkimit Evropian për Sundimin e Ligjit në Kosovë

2.1. Monitorimi

Ky Mision vazhdoi monitorimin për së afërmi të rasteve dhe gjykimeve të zgjedhura në sistemin gjyqësor të ish lëndëve të EULEX-it dhe lëndëve të tjera ad hoc.

Është bërë progres pasi janë caktuar dhe mbajtur seancat dëgjimore në disa lëndë të profilit të lartë joaktive me vite. Duke marrë parasysh seancat dëgjimore të monitoruara nga Misioni, një përmirësim i qartë mund të vërehet edhe në raportin e dëgjimeve produktive përkundrejt atyre joproduktive, mesatarisht 30 për qind seanca joproduktive në vitin 2019 krahasuar me 50 për qind në vitin 2018. Një numër mangësish mbesin akoma një shqetësim, mirëpo, duhet pas parasysh progresin e përgjithshëm të ngadaltë në gjykimin e lëndëve të profilit të lartë, pasi hetimet shpesh kërkojnë një kohë shumë të gjatë, dhe në disa raste lindin dyshime se hetimet po pengohen, por kjo megjithatë është e vështirë të dëshmohet. Për më tepër, disa prokurorë të Zyrës së Prokurorisë Speciale të Kosovës shfaqin një qëndrim pasiv ndaj të pandehurve, seancat dëgjimore shpesh shtyhen pa asnjë arsye të qartë juridike, dhe gjykatat tentojnë të shqiptojnë dënime të buta ose t'i shfajësojnë.

Ligji i ndryshuar për Dhomën e Posaçme të Gjykatës Supreme u miratua përfundimisht nga Kuvendi në maj dhe është në fuqi që nga 12 korriku, duke i dhënë fund bllokimit të Dhomës, pas përfundimit të mandatit të gjyqtarëve ndërkombëtarë të EULEX-it në të. Sidoqoftë, Dhomës së Posaçme të Gjykatës Supreme ende i mungojnë 10 ose 11 gjyqtarë, të cilët kryesisht janë të nevojshëm për të zëvendësuar gjyqtarët ndërkombëtarë të EULEX-it. Misioni u ka kërkuar vazhdimisht autoriteteve që të shpejtojnë procesin e rekrutimit të gjyqtarëve.

Misioni i ofroi mbështetje të mëtutjeshme Shërbimit Policor të Kosovës në kualifikimin më të mirë të krimeve të urrejtjes, pasi u bë e qartë se ndërgjegjësimi dhe njohuritë në këtë fushë ende mungonin në pjesë të mëdha të strukturës policore të Kosovës. Një vlerësim nga EULEX zbuloi se një marrëveshje e bashkëpunimit ndërinstitucional me qëllim koordinimin më të mirë të punës së të gjitha autoriteteve përkatëse dhe akterëve të shoqërisë civile në këtë fushë, të nënshkruar në vitin 2018, po thuhet se nuk është zbatuar fare, dhe në disa raste zyrtarët nuk ishin as në dijeni për ekzistencën e saj. Një pengesë kryesore brenda sistemit gjyqësor ka qenë mbizotërimi i të kuptuarit se krimet cilësohen si krime të urrejtjes vetëm kur motivet kanë të bëjnë me etninë ose fenë. EULEX-i do të vazhdojë të monitorojë këtë çështje dhe me Policinë e Kosovës janë pajtuar që të gjitha krimet e mundshme të urrejtjes duhet t'i drejtohen Misionit për këshilla, varësisht nga rasti.

Misioni ka monitoruar nga afër themelimin e departamentit special brenda gjykatës themelore të Prishtinës, i cili pritet të merret me lëndët e Prokurorisë Speciale të Kosovës. Derisa departamenti është shpallur funksional që nga korriku, monitorimi i fuqishëm i Misionit ka zbuluar disa fusha shqetësuese, duke përfshirë, ndër të tjera, në lidhje me procesin e transferimit të lëndëve nga gjykatat e ndryshme themelore në departamentin e posaçëm, dhe numrin e konsiderueshëm të lëndëve të prapambetura në Prokurorinë Speciale të Kosovës, veçanërisht ato të transferuara nga EULEX pas përfundimit të mandatit të tij ekzekutiv.

Misioni vazhdoi të monitorojë, udhëzojë dhe këshillojë udhëheqësinë e lartë të Shërbimit Korrektues të Kosovës, me qëllim të mbështetjes së zhvillimit të mëtutjeshëm të një ekipi të konsoliduar dhe profesional të udhëheqësisë së lartë.

Proceset e rekrutimit brenda Shërbimit Korrektues të Kosovës u përmirësuan paksa. Disa pozita kyçe u plotësuan, ndërsa dy pozitat kryesore të zëvendësuesve të përgjithshëm të Shërbimit Korrektues të Kosovës u shpallën përfundimisht në gusht.

Njësitë e vlerësimit, e inteligjencës dhe ajo ekonomike nuk u krijuan zyrtarisht, dhe kjo pritet të ndodhë pasi Ligji i ri për ekzekutimin e sanksioneve penale të hyjë në fuqi.

Çështja e trajtimit preferencial të të burgosurve me profil të lartë ishte ende e pranishme. Misioni ka vërejtur procedura të dobëta të mbikëqyrjes dhe mosrespektimin e rregulloreve gjatë hospitalizimit të të burgosurve, si dhe, në disa raste, Shërbimi Korrektues i Kosovës nuk e ka informuar Misionin për pezullimin e dënimeve, për transportimin e të burgosurve në spital apo për ata të burgosur që janë në pushim. Kjo çështje është ngritur me udhëheqësinë e lartë të Shërbimit Korrektues të Kosovës, i cili është rizotuar për bashkëpunim të plotë në përputhje me mandatin e EULEX-it. Shërbimi Korrektues i Kosovës ka punuar për të gjetur zgjidhje me Qendrën Klinike Universitare të Kosovës për të pasur dhoma speciale në një numër të reparteve të ndryshme, ku të burgosurit do të vendoseshin dhe mbaheshin të sigurt gjatë shtrimit të tyre në spital.

Aktivitetet e rehabilitimit vazhduan, por shumë prej tyre akoma ishin duke u organizuar nga organizata joqeveritare dhe pak vëmendje i është kushtuar përshtatjes së aktiviteteve për nevojat individuale. Numri i pamjaftueshëm i punonjësve socialë brenda strukturës së Shërbimit Korrektues të Kosovës është një pengesë shtesë.

Objektet dhe burimet njerëzore të Shërbimit Korrektues të Kosovës ende nuk po menaxhoheshin plotësisht në përputhje me praktikën më të mirë të Bashkimit Evropian, dhe, deri më sot, Shërbimi Korrektues i Kosovës nuk ka miratuar rekomandimet e EULEX-it për të ndërmarrë hapat e nevojshëm drejt mbylljes së objekteve të vjetra dhe atyre pjesërisht të braktisura, duke rishpërndarë stafin e punësuar aktualisht në to në qendrat e tjera ekzistuese dhe moderne të parburgimit dhe të burgjeve. 119 oficerët e rinj korrektues që kishin përfunduar trajnimin e tyre në korrik, në gusht filluan të punojnë në burgun e sigurisë së lartë dhe në qendrën e parburgimit në Gjilan. Kjo e përmirësoi situatën në objektet e reja, por edhe kjo rritje e konsiderueshme e stafit nuk do të mjaftojë për të plotësuar të gjitha pozitat në objektet aktuale të Shërbimit Korrektues të Kosovës.

Misioni vazhdon të mbështesë zbatimin e protokollit teknik të menaxhimit të integruar të kufirit, që rrjedh nga dialogu i përkrahur nga Bashkimi Evropian ndërmjet Prishtinës dhe Beogradit. Në këtë drejtim, EULEX-i vazhdoi të mundësojë kontaktet ndërmjet autoriteteve të përfshira në të gjashtë pikat e përbashkëta të kalimit kufitar midis Kosovës dhe Serbisë.

Duke pas parasysh se nuk ka pasur takime të përbashkëta që nga prilli i vitit 2018, angazhimi i vazhdueshëm nga EULEX-i është bërë thelbësor në garantimin e kontaktit të rregullt me të dy palët në përputhje me protokollin teknik të menaxhimit të integruar të kufirit, dhe në sigurimin e shkëmbimit të nevojshëm minimal të informacionit midis dy palëve, duke u dhënë mundësi autoriteteve të tyre përkatëse të kryejnë më me efikasitet punën e tyre të rregullt në gjashtë pikat e përbashkëta të kalimit kufitar.

Puna ndërtimore në dy prej tre pikave të përhershme të përbashkëta të kalimit kufitar të drejtuar nga Prishtina përfundoi në korrik. Derisa Policia Kufitare e Kosovës dhe Shërbimi Doganor i Kosovës u zhvendosën në lokalet e tyre të reja në pikat e përbashkëta të kalimit Merdarë dhe Mutivodë, autoritetet serbe janë udhëzuar të qëndrojnë në hapësirat e tyre të përkohshme dhe të mos barten në pikat e përbashkëta të ndërtuara rishtas. Për shkak të këtyre çështjeve në pikat e përbashkëta të kalimit kufitar në Merdarë dhe Mutivodë, dhe për shkak të mungesës së komunikimit midis dy palëve, gjatë gjithë sezonit të verës ka pas rreshta të gjatë të automjeteve të pasagjerëve dhe pritje të gjata në pikat e përbashkëta të kalimit kufitar.

Misioni vazhdoi të mbështesë zbatimin teknik të marrëveshjeve të mbështetura nga Bashkimi Evropian në lidhje me lirinë e lëvizjes. EULEX vazhdoi të këshillojë Ministrinë e Punëve të Brendshme për ripërtëritjen e vendimeve të ndryshme të skaduara, të cilat mundësojnë që popullata serbe e Kosovës, në veçanti në veriun e Kosovës, të sigurojë qasje në dokumentet e regjistrimit civil të Kosovës, të nevojshme për lëvizjen e tyre të lirë brenda dhe jashtë Kosovës. Integrimi i gjatëpritur i ish stafit administrativ të Ministrisë së Punëve të Brendshme të Serbisë (36 vetë) u përfundua në mes të majit. 36 anëtarët e stafit u rekrutuan zyrtarisht në poste të nepunësve civilë në katër komunat veriore me shumicë serbe të Kosovës. Pas përfundimit të këtij procesi, EULEX-i sërish përsëriti për të gjitha palët e përfshira rëndësinë e krijimit të zyrave të gjendjes civil me personelin e nevojshëm, që ndodhen në qendrat përkatëse të komunave. Aktualisht kjo është bërë vetëm në Mitrovicën e veriut, ndërsa ato në tre komunat tjera mbeten pa staf të mjaftueshëm dhe ndodhen në fshatrat e izoluar me shumicë shqiptare të Kosovës.

Misioni vazhdoi të mbështesë kryetarin e gjykatës themelore të Mitrovicës dhe shefin e divizionit të gjykatës së apelit në Mitrovicë në zbatimin e marrëveshjes për drejtësi të përkrahur nga Bashkimi Evropian. Në mes të majit, siç parashihet me marrëveshjen e drejtësisë dhe në përputhje me rekomandimet e EULEX-it, kryetari i Gjykatës së apelit në Prishtinë mori një vendim korrigjues për të përfshirë gjyqtarët penalë serbë të Kosovës nga divizioni i gjykatave të apelit në Mitrovicë në shqyrtimin e lëndëve në panelet e rregullta të rishikimit në Prishtinë, përveç detyrave të tyre në Mitrovicë. Vendimi i fundit ishte një hap përpara në sigurimin e zbatimit të plotë të marrëveshjes së drejtësisë, pasi kryetari i Gjykatës së apelit në Prishtinë kishte marrë një vendim me të cilin kishte përjashtuar atë mundësi më herët gjatë vitit.

2.2. Operacionet

Misioni vazhdoi të mbështesë Policinë e Kosovës në bashkëpunimin ndërkombëtar policor. Misioni mundësoi shkëmbimin e informacioneve ndërmjet Ministrisë së Punëve të Brendshme të Serbisë dhe Shërbimit Policor të Kosovës, në përputhje me protokollin për bashkëpunimin policor midis Policisë së Kosovës dhe Ministrisë së Punëve të Brendshme të Serbisë. Në këtë drejtim, EULEX-i identifikoi disa përparime në funksionimin e protokollit për bashkëpunimin policor midis dy palëve. EULEX-i gjithashtu mundësoi shkëmbimin e informacioneve ndërmjet zyrave qendrore nacionale të Organizatës Ndërkombëtare të Policisë Kriminale (INTERPOL) dhe Njësisë së Policisë së Kosovës për koordinimin e zbatimit të Ligjit Ndërkombëtar, nën ombrellën e Misionit të Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë (UNMIK), zyra ndërlidhëse e INTERPOL-it.

Instituti i Mjekësisë Ligjore intensifikoi punën e tij për gjetjen dhe identifikimin e personave të zhdukur. Ekspertët e EULEX-it mbështetën homologët vendorë në vlerësimin e pesë lokacioneve, dhe kontribuan në gjetjen e dy personave të zhdukur si rezultat i kryerjes së tre zhvarrimeve. Për më tepër, mbështetja mjeko-ligjore u dha në Ferizaj, ku u zhvarrosën katër trupa. Draft rregullorja për organizimin e brendshëm të Institutit të Mjekësisë Ligjore, që plotëson Ligjin për mjekësinë ligjore të miratuar në prill 2016, mbetet të nënshkruhet nga Zyra e Kryeministrit. Udhëheqja e EULEX-it në vazhdimësi ia ka trajtuar çështjet e pazgjidhura të akteve nënligjore direkt me Kryeministrin. Njësia e formuar policore e EULEX-it i ruan kompetencat e saj të ndërhyrjes së shpejtë. Njësia vazhdoi të zhvillojë ushtrime të përbashkëta me Organizatën e Traktatit të Atlantikut të Veriut, me Forcën e Kosovës dhe Shërbimin Policor të Kosovës, në mënyrë që të sigurojë gatishmërinë e tyre të kombinuar të kërkuar si reagues të parë, të dytë dhe të tretë të sigurisë. Më 28 maj, me kërkesë të

Policisë së Kosovës, EULEX-i veprimi si reagues i dytë i sigurisë në veri të Kosovës duke rritur shpeshësinë e patrullimeve të njësisve policore të formuara për më shumë se një javë, pas operacionit antikontrabandë të Policisë së Kosovës të kryer në të njëjtën ditë. Në kuadër të mbështetjes së ofruar Drejtorisë rajonale të Policisë për Mitrovicën e veriut mbi kapacitetet dhe aftësitë e kontrollit të turmës dhe trazirave, njësi e formuar e policisë hartoi një skemë stërvitore në bashkëpunim me Policinë e Kosovës, me qëllim të avancimit të shkathësisë të ekipit të Policisë së Kosovës për reagim të shpejtë. Në këtë drejtim, disa ushtrime janë kryer midis qershorit dhe gushtit.

Misioni gjithashtu ofroi mbështetje logjistike dhe operacionale për Dhomat e Specializuara dhe Zyrën e Prokurorit të Specializuar, në përputhje me legjislacionin përkatës dhe brenda mjeteve në dispozicion dhe aftësive të tij.

Shtojca II

Aktivitetet e Dhomave të Specializuara dhe Zyrës së Prokurorit të Specializuar nga 16 maji deri më 15 shtator 2019

Gjatë periudhës raportuese u arrit një sukses i rëndësishëm kur, më 11 qershor, i gjithë stafi dhe veprimtaritë e Dhomave të Specializuara dhe Zyrës së Prokurorit të Specializuar u bartën nga lokalet e përkohshme në objektet e përhershme në Hagë. Pas kësaj bartje, u bë testimi i sistemit të sigurisë dhe trajnimit. Testimi i sallës së gjyqit u bë gjatë një periudhe dyjavore, duke kulmuar me mbajtjen e një gjykimi të simuluar më 3 korrik.

Më 28 qershor, Presidenti, Sekretari dhe Prokurori i Specializuar pritën një vizitë të Komitetit Politik dhe të Sigurisë së Bashkimit Evropian. Ambasadorët e Komitetit Politik dhe të Sigurisë e vizituan gjykatoren e re dhe u informuan për përparimin që po bëhet. Gjatë vizitës, Presidenti, ndër të tjera, theksoi rëndësinë e madhe të bashkëpunimit të shtetit në mënyrë që ky institucion të jetë në gjendje të kryej mandatin e tij. Prokurori i Specializuar më tej sqaroi rëndësinë e shteteve që u përgjigjen kërkesave të tij për ndihmë juridike ndërkombëtare, në mënyrë që atij t'i mundësojë të ecë përpara me hetimet e tij. Në këtë drejtim, Sekretari i gjyqit vuri në dukje se marrëveshjet midis shteteve dhe Dhomave të Specializuara për të lehtësuar mbrojtjen e dëshmitarëve duhet të finalizohen. Gjatë vizitës, shtetet anëtare të Bashkimit Evropian përsëritën mbështetjen e tyre të fuqishme për punën e Dhomave të Specializuara dhe për Zyrën e Prokurorit të Specializuar.

Gjykatësit vazhdojnë të angazhohen në mënyra të ndryshme në përgatitjet për zhvillimin e procedurave efikase dhe të shpejta.

Më 4 dhe 5 korrik, Dhomat e Specializuara pritën rrjetin e saj të informacionit gjyqësor. Ky rrjet, i themeluar në vitin 2018 dhe i përbërë nga 15 përfaqësues të organizatave joqeveritare nga Kosova dhe Serbia, ndihmon Dhomat e Specialistëve duke u siguruar përgjigje të rregullta për programin dhe aktivitetet e saj në terren, dhe ofron informacione për komunitetet e prekura dhe ekspertizë për qasjet më të mira në terren. Fokusi i seminarit të vitit 2019 ishte vlerësimi i materialit në terren dhe aktivitetet e vitit të kaluar dhe sugjerimet për përmirësimin e kësaj.

Aktiviteti në terren ka qenë i zgjeruar gjatë gjithë periudhës raportuese. Përfaqësuesit e Dhomave të Specializuara u takuan në qershor me shoqërinë civile, me gazetarë dhe studentë në disa lokacione në Kosovë. Në korrik, Zyra e pjesëmarrjes së viktimave organizoi një seancë informimi në Pejë me studentë romë dhe më vonë në periudhën raportuese me pakicat në Prizren dhe në Hoçë të Madhe.

Më 2 shtator, në Dhomat e Specializuara dhe në Zyrën e Prokurorit të Specializuar u aktivizua sistemi elektronik për menaxhimin e gjykatave, rrjedha e punës ligjore. Para kësaj nisjeje, në maj, pasi ishte këshilluar me Presidentin dhe gjykatësit, Sekretari miratoi udhëzimin praktik për dosjet dhe sistemin pranë Dhomave të Specializuara të Kosovës. Në qershor, u nxor udhëzimi i Sekretarit për qasje në rrjedhën e punës ligjore. Bashkëpunimi i ngushtë me shtetin pritës vazhdoi me negociatat në lidhje me përfundimin e dispozitave për shpenzimet e shërbimeve të paraburgimit.

Me rritjen e aktivitetit të Zyrës së Prokurorit të Specializuar, zyra për mbrojtjen e Dhomave të Specializuara pranoi kërkesa për ndihmë juridike gjatë periudhës raportuese.

Pas vlerësimeve të hollësishme të rasteve që kanë nevojë, u miratuan gjashtë kërkesa për ndihmë juridike dhe një kërkesë u refuzua. Përpunimi i kërkesave për listat e avokatëve (avokat mbrojtës dhe avokat i viktimës) mbetet i hapur dhe po vazhdon. Aktualisht janë 148 mbrojtës të pranuar në listat publike të mbrojtësve, 73 prej të cilëve janë të kualifikuar të përfaqësojnë viktimat. Zyra e mbrojtjes ndihmoi po ashtu një grup pune të mbrojtësve për hartimin e kushtetutës së organit përfaqësues të pavarur të avokatëve të specializuar.

Në gjysmën e parë të korrikut, një verifikim i shpenzimeve të jashtme në lidhje me marrëveshjen e granteve të Bashkimit Evropian CFSP / 2018/12 për Dhomat e Specializuara të Kosovës (periudha raportuese 15 qershor 2018 deri më 14 qershor 2019) u krye nga auditorët e jashtëm të Dhomave të Specializuara. Më 22 korrik, ata lëshuan një raport për verifikim të shpenzimeve, në të cilin nuk u konstatuan gjetje.

Gjatë gjithë periudhës raportuese, Zyra e Prokurorit të Specializuar vazhdoi hetimet e saj për pretendimet e përfshira në raportin e Asamblesë Parlamentare të Këshillit të Evropës, me titull "Trajtimi çnjerëzor i njerëzve dhe trafikimi i paligjshëm i organeve njerëzore në Kosovë", duke kërkuar praninë e të dyshuarve, të viktimave dhe dëshmitarëve për t'u marrë në pyetje, si dhe mbledhjen dhe rishikimin e provave. Zyra e Prokurorit të Specializuar po përmbush mandatin e saj në mënyrë të pavarur dhe të paanshme. Kohët e fundit, aktivitetet e saj kanë qenë të përfshira gjithnjë e më shumë në media dhe ka pas interes më të përgjithshëm si në Kosovë dhe më gjerë në rajon. Kryeministri i atëhershëm i Kosovës, Ramush Haradinaj, njoftoi më 19 korrik se do të dorëhiqej për t'ju përgjigjur një thirrje nga Zyra e Prokurorit të Specializuar në Hagë, duke paralajmëruar kështu zgjedhje të parakohshme në Kosovë.

Për të përmbushur mandatin e tij dhe për të përshpejtuar siç duhet hetimin, Zyra e Prokurorit të Specializuar kërkon angazhim dhe mbështetje të shtuar të komunitetit ndërkombëtar, të organizatave ndërkombëtare dhe shteteve individuale në të gjitha aktivitetet e saj, përfshirë në veçanti procesimin e shpejtë të dokumentacionit të kërkuar nga Zyra e Prokurorit të Specializuar për t'u prezantuar në gjykatë, dhe në lidhje me lejimin e ish-stafit të misioneve diplomatike ose organizatave ndërkombëtare të përfshira në Kosovë gjatë periudhës së mandatit, të japin deklaratat gjithëpërfshirëse të dëshmitarëve dhe të dëshmojnë në gjykimet e ardhshme. Vonesa në procesimin e tillë do të pengojë ndjeshëm Zyrën e Prokurorit të Specializuar për të përfunduar hetimet e saj në kohën e duhur dhe në marrjen e vendimeve të bazuara në fakte dhe në kohë për ngritjen e akuzave.

Shtojca III.

Përbërja dhe numri i komponentës policore të Misionit të Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë
(nga 15 shtatori 2019)

<i>Shteti</i>	<i>Gra</i>	<i>Burra</i>	<i>Gjithsej</i>
Austria	1	–	1
Finlanda	–	1	1
Gjermania	2	–	2
Hungaria	–	1	1
Federata Ruse	1	1	2
Ukraina	–	1	1
Gjithsej	4	4	8

Përbërja dhe numri i komponentës ndërlidhëse ushtarake të Misionit të Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë

(nga 15 shtatori 2019)

<i>Shteti</i>	<i>Gra</i>	<i>Burra</i>	<i>Gjithsej</i>
Çekia	1	1	2
Polonia	–	1	1
Republika e Moldavisë	–	1	1
Rumania	–	1	1
Turqia	–	1	1
Ukraina	–	2	2
Gjithsej	1	7	8

Map No. 4133 Rev. 81 UNITED NATIONS
September 2019 (Colour)

Office of Information and Communications Technology
Geospatial Information Section